

PÄÄKIRJOITUS

Pääkirjoitus: Rahapolitiikka tukee hintavakautta ja kasvua jatkossakin

Suomen talous, Rahapolitiikka | 13.12.2016

Kansainvälisten talousnäkökymien epävarmuustekijöistä merkittävä osa liittyy tällä hetkellä poliittisiin päätöksiin. Yhdysvaltain lähivuosien talouspolitiikkaan liittyy paljon odotuksia, mutta yksityiskohdista ei vielä tiedetä. Ison-Britannian kansainvälisten taloussuhteiden uudet järjestelyt ovat auki, eikä maan hallituksen yksityiskohtaisista tavoitteista ole vielä täyttä selvyyttä. Poliittikkaan liittyviä talousnäkökymien epävarmuustekijöitä löytyy myös muulta Euroopasta ja sen ulkopuolelta.

Monessa maassa vapaakaupan ja muun kansainvälisen kanssakäymisen kannattajat ovat joutuneet puolustuskannalle. Vaatimukset kansallisesta eristäytymisestä ovat nostaneet päätään. Samaan aikaan kansainvälisen yhteistyön ja yhteisen päätöksenteon tarve on suuri, kun pyritään hallitsemaan ilmastonmuutokseen, pakolaistilanteeseen ja taloudelliseen kehitykseen liittyviä ongelmia.

Politiikkaan liittyvien epävarmuustekijöiden taustalla voi osin olla monien kotitalouksien taloudellisen aseman heikkeneminen kehittyneissä talouksissa. Viime vuosien vaimea talouskehitys, työttömyys ja taloudellisen eriarvoisuuden kasvu ovat johtaneet pettymyksiin ja näköalattomuuteen. Tällaisessa tilanteessa valmius suhtautua myönteisesti mm. kansainväliseen yhteistyön rakentamiseen voi kärsiä.

Myös Suomessa monien kotitalouksien taloudellisen asema on heikentynyt. Kotitalouksien väliset tuloerot kasvoivat Suomessa vuosituhannen vaihteen tuntumassa ja sitä edeltävinä vuosina. Vuoden 2008 jälkeen työttömyys on lisääntynyt, kun työpaikat ovat vähentyneet etenkin teollisuudessa. Pitkäaikaistyöttömiä on aiempaa enemmän.

Viime vuosikymmeninä kehittyneissä talouksissa koettujen rakenteellisten muutostrendien taustalla ovat osin teknologinen kehitys ja globalisaatio. Ne ovat tuottaneet paljon taloudellista hyvinvointia, ja maailmanlaajuisesti tarkasteltuna tuloerot ovat pienentyneet, kun nousevat taloudet ovat ottaneet kiinni rikkaampia talouksia. Samalla tarve hallita näiden trendien taloudellisia vaikutuksia kehittyneissä talouksissa on kasvanut.

Teknologisen kehityksen ja globalisaation suhteen ei kannata yrittää kääntää kelloa taaksepäin. Kun taloudellinen ympäristö muuttuu nopeasti, poliittisten ratkaisujen on syytä tukea talouksien menestyksestä sopeutumista. Samalla on pidettävä huoli niistä, joiden asema heikkenee. Merkittävässä roolissa ovat tällöin sosiaaliturva ja työmarkkinoiden instituutiot. Koulutusjärjestelmällä on keskeinen merkitys eriarvoisuuden torjunnassa etenkin pidemmällä aikavälillä. Talouskehityksen epävakauteen liittyvien ongelmien vaimentamisessa tärkeää on onnistunut finanssi- ja rahapolitiikka.

Epävarmuustekijöistä huolimatta talouskasvu on vuoden 2016 aikana jatkunut kehittyneissä talouksissa, joskin maltillisena. Inflaatio on ollut näissä maissa edelleen hidasta. Euroalueella talouskasvu on pysynyt laaja-alaisena ja vahvistavana, mutta inflaatiopaineet vaimeina.

Euroopan keskuspankin neuvosto päätti kokouksessaan 8.12.2016 pitää ohjauskorot ennallaan ja jatkaa laajennettua omaisuuserien osto-ohjelmaa vuoden 2017 loppuun saakka ja tarvittaessa sen jälkeenkin, kunnes EKP:n neuvosto katsoo inflaatiouvauhdin palautuvan kestävästi tavoitteen mukaiseksi. Näillä toimilla varmistetaan, että euroalueen rahoitusolot pysyvät erittäin suotuisina. Se on jatkossakin ensiarvoisen tärkeää, jotta inflaatiouvauhti saadaan lähentymään kestävästi tavoitetta eli hieman alle kahta prosenttia keskipitkällä aikavälillä.

Euroopan keskuspankin rahapolitiikka on tukenut talouskasvua myös Suomessa. Euroalueen talouden kasvu parantaa suomalaisten yritysten mahdollisuuksia lisätä vientiä alueen muihin maihin. Euroalueen osuus Suomen viennistä onkin kasvanut muutaman viime vuoden aikana. Lisäksi rahapolitiikan toimet ovat vaikuttaneet rahoituksen hintaan Suomessa, ja mm.

kotitalouksien ja yritysten lainakorot ovat matalat. Siten rahapolitiikka on tukenut kulutusta ja investointeja Suomessa.

Suomen talous on alkanut toipua pitkän heikon jakson jälkeen. Kokonaistuotanto kääntyi hienoiseen kasvuun vuonna 2015, ja vuoden 2016 mittaan kasvu on jatkunut. Toistaiseksi talouskasvu on ollut pitkälti kotitalouksien kulutuksen ja asuntoinvestointien varassa. Lähivuosina Suomen talouskehityksen ennustetaan asteittain tasapainottuvan. Vienti toipuu vähitellen, kun talouskasvu Suomen vientimaissa jatkuu ja Suomen kustannuskilpailukyky paranee.

Julkisen talouden tila on pysynyt Suomessa vaikeana osin työttömien suuren määrän takia. Julkisyhteisöjen alijäämä ei pienene Suomen Pankin ennusteen mukaan nopeasti lähivuosina, vaikka kokonaistuotanto kasvaa. Lähivuosina tarvitaankin edelleen julkista taloutta vahvistavia toimia.

Julkista taloutta vahvistavat toimet ovat tarpeen myös pidemmän aikavälin näkymien kannalta. Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä ei Suomessa ole varmistettu, mikä uhkaa tehdä nykyisten nuorten sukupolvien aseman tulevaisuudessa vaikeaksi. Näiden sukupolvien maksettavaksi ovat tulossa paitsi vanhempien ikäluokkien hoitomenot ja eläkkeet myös nyt nopeasti kasvavaan julkiseen velkaan liittyvät kustannukset.

Talouden kasvumahdollisuuksien parantamisessa keskeisessä roolissa ovat yritysten toimintaedellytykset ja yrityssectän jatkuva uusiutuminen. Nuorten yritysten merkitys talouskehityksessä on osin toisenlainen kuin vanhojen. Nuorissa yrityksissä työn tuottavuuden kasvu on usein nopeampaa kuin vanhoissa. Toisaalta tärkein tuottavuuskasvun lähde koko taloudessa on vanhojen yritysten vähittäinen uudistuminen, sillä kooltaan suurimmat yritykset ovat pääosin vanhoja.

Työllisyyskehityksessä nuorten yritysten merkitys on tärkeä. Suuri osa kaikista työpaikoista syntyy hyvin pienessä joukossa nopeasti kasvavia, usein nuoria yrityksiä. Viime vuosina Suomessa yrityssectän uusiutuminen on hidastunut, ja uusia yrityksiä syntyy aiempaa vähemmän. Nuorten yritysten osuus on Suomessa pienempi kuin monissa muissa maissa.

Julkisen vallan on vaikea etukäteen tunnistaa vauhdikkaasti kasvavat yritykset, eikä toteutunut nopea kasvu välttämättä ennakoi samanlaisen kehityksen jatkumista tulevaisuudessa. Talouspolitiikan tehtävä on luoda tasapuoliset mahdollisuudet erilaisille yrityksille, hyvät edellytykset uusien yritysten synnylle sekä kaikenlaisten yritysten kasvulle.

Kun taloudella on kyky uusiutua niin, että tuottavuus paranee ja työpaikkoja syntyy, kohenevat talouskasvun ja julkisen talouden näkymät. Samalla pienenee riski syrjäytymisen ja näköalattomuuden lisääntymisestä.

Helsingissä 12.12.2016

Erkki Liikanen

Suomen Pankin pääjohtaja

Asiasanat

eriarvoisuus, hintavakaus, rahapolitiikka, tuottavuus, velkaantuminen